

บทก 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในขณะที่ประเทศของเราจำเป็นต้องเร่งพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องตระหนักถึงการจัดการศึกษาและนันทนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษามีส่วนช่วยในการสร้างความสำเร็จของงานทั้ง ทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา หากบุคคลใดในชาติมีการศึกษาคิดแล้ว ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทย เป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ บุญถิ่น อัตถากร(2514:2-3)กล่าวถึง การเรียนการสอนภาษาไทยว่า เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของคนไทย เพราะในปัจจุบันเป็นสื่อของการศึกษาวิชาการทุกแขนงทุกสิ่งทุกอย่างในการดำรงชีวิต

สุจริต เพ็ชรชอบ(2531:6-7) กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย สรุปได้ว่าภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่แสดงความเป็นไทย และเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติไทย แสดงวัฒนธรรมประจำชาติไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติให้มีความเข้าใจตรงกัน ภาษาไทยแสดงความเป็นไทย เป็นศูนย์รวมน้ำใจให้เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิชาการต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลพัฒนาความรู้ ความคิดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา ยิ่งผู้มีความสามารถทางภาษาสูง เมื่อใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องสื่อความรู้ความคิดได้ดี ก็จะประสบความสำเร็จในชีวิตมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม

ระพีพันธ์ นาคกรทรน (2515:1) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาสรุปได้ว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่งและเป็นภาษาประจำชาติของคนไทยจึงมีความสำคัญต่อคนไทยอย่างที่สุด เพราะนอกจากจะมีความสำคัญในด้านการสื่อความหมายโดยทั่วไปแล้ว ภาษาไทยยังเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนทั้งชาติ เป็นเครื่องมือติดต่อกันระหว่างคนไทยด้วยกัน และภาษาไทยเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ในการศึกษาเล่าเรียน ในการสื่อสาร ในการประกอบอาชีพและในการปกครอง ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ให้ความสำคัญโดยกำหนด

ให้ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ถึงแม้วิชาภาษาไทยจะมีความสำคัญเพียงใด การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยก็ยังคงประสบปัญหาต่างๆที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควรดังที่ มล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2523:4) กล่าวถึงความบกพร่องในการสอนภาษาไทยที่สำคัญที่สุดคือ การขาดการเอาใจใส่และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีสอนที่ได้ผล และการผลิตวัสดุอุปกรณ์ไม่ก้าวหน้า นอกจากนี้ความไม่สัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการทั้งในด้านตัวครู นักเรียนและหลักสูตร และสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร

จากปัญหาดังกล่าวจึงควรปรับปรุงและแก้ไขการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่จะทำได้ การแสวงหาความรู้จริงหรือลู่ทางในการปรับปรุงและแก้ปัญหการเรียนการสอนภาษาไทยวิธีหนึ่ง ซึ่งมีประสิทธิภาพคือการทำวิจัย ฤดาภา ความฉิ่งพรหม(2527:75)กล่าวถึง การวิจัยทางการศึกษานั้นมุ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ เป็นการสร้างทฤษฎีหลักการ และวิธีการให้กว้างขวางสมบูรณ์ และมุ่งแสวงหาความจริงในปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อนำการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติในสถานการณ์หนึ่ง เพื่อสร้างสรรคและนวัตนาการศึกษของประเทศ นอกจากนี้ประโยชน์ของการทำวิจัยทางการศึกษา อุกุมพร ทองอุไทย (2525:14) ได้กล่าวถึงการทำวิจัยทางการศึกษาว่าเป็น การนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแสวงหาความจริง และแก้ปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานการศึกษา หลักสูตร การสอน การเรียนรู้ การประเมินผลการศึกษา รวมทั้งใช้ในการจัดการศึกษา วางแผนและการบริหารการศึกษาด้วย การวิจัยการศึกษาจะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพราะนักการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อม หรือใช้แก้ปัญหาหรือปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอน และประเมินผลการศึกษา ทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนดีขึ้น ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ปัจจุบันมีการผลิตงานวิจัยมาก ตามสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งงานวิจัยจากสถาบันการศึกษามักจะรายงานตามข้อมูลที่ได้ ซึ่งถ้าจะนำผลไปประยุกต์ใช้ ก็จะทำให้คุณค่าเพียงส่วนเดียวหรือบางส่วนเท่านั้น หลักสูตรมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ของทุกสถาบันการศึกษาในประเทศไทย กำหนดให้ นิสิตทุกคนที่เรียนวิชาการครบตามหลักสูตรแล้ว ต้องทำงานวิจัยตามความสนใจและความเหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียน งานวิจัยที่ทำนั้น เรียกว่า วิทยานิพนธ์ การทำวิทยานิพนธ์ ต้องยึดหลักการท่าเช่นเดียวกับการทำงานวิจัย คือการฝึกฝน ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เข้าช่วยวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้

การเปิดสอนระดับปริญญาโทมหาบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ จึงทำให้มีการทำวิทยานิพนธ์เพิ่ม

ขึ้นมากทุกสาขาวิชา รวมทั้งสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย แหล่งที่ผลิตวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย เช่น ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นต้น ในระดับมหาบัณฑิตของสถาบันต่างๆ ได้กำหนดให้หน่วยกิตในการทำวิทยานิพนธ์ไว้ต่างกัน คือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดให้ผลิตทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีหน่วยกิตเท่ากับ 12 หน่วย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 8 หน่วย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 6 หน่วย

วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย เริ่มทำกันมากขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2530 ในการสำรวจวิทยานิพนธ์การสอนภาษาไทย จากบทคัดย่อวิทยานิพนธ์และบัตรรายการ จากหอสมุดกลางทั้ง 3 สถาบัน พบว่า ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 155 เล่ม ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 185 เล่ม และภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 125 เล่ม รวม 465 เล่ม ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมาก บางครั้งผู้ที่นำผลการวิจัย ไปใช้มักประสบความสับสนในคำตอบจากงานวิจัย เพราะคำตอบจากงานวิจัยในเรื่องเดียวกัน ผลออกมาไม่ตรงกัน จากปัญหาดังกล่าว ถ้าได้มีการรวบรวมเรียบเรียงและบูรณาการเนื้อหาสาระต่างๆ ของวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง ที่เรียกว่า การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ก็จะทำให้ได้รับความรู้ความคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น

อุทุมพร จามรมาน (2527:2 - 11) กล่าวถึงการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ สรุปได้ว่าการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นการเรียบเรียงผสมผสานความรู้ที่คล้ายกัน สอดคล้องกันเข้าด้วยกัน และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งอาศัยความรู้ทางสถิติเข้าช่วย มีหลายวิธี คือ วิธีการนับคะแนนเสียง วิธีรวมค่าเฉลี่ยสำคัญและการวิเคราะห์แบบเมตาดา(Meta Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์แบบเมตาด้านนี้มีหลายแนวความคิด เช่น แนวความคิดของ แกลส(Glass) และแนวความคิดของ ชมิดท์ - ฮันเตอร์(Schmidt - Hunter) แนวความคิดเหล่านี้ สามารถผสมผสานเพื่อทำให้การสังเคราะห์เชิงปริมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเหมาะสมสำหรับวิทยานิพนธ์ที่เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายประเภทศึกษาค้นคว้าและเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบเมตาดาตามแนวคิดของ ชมิดท์ - ฮันเตอร์ (Schmidt - Hunter อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน 2527:70) เพื่อผสมผสานงานวิจัยเข้าด้วยกันอย่างมีระบบและเชื่อถือได้สูง และสังเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาวิจัยที่ไม่สามารถทำการสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ ในเรื่องของการสอนภาษาไทยเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และพัฒนางานวิจัยทางการสอน ภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2530 ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยที่ทำในสถาบันอุดมศึกษา คือ ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2530 รวมทั้งหมด 465 เล่ม

ข้อตกลงเบื้องต้น

การจัดประเภทตามลักษณะวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะของวิทยานิพนธ์บางเล่ม จะใช้เกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญช่วยตัดสินใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย

หมายถึง วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ที่ทำในสถาบันอุดมศึกษาคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์

หมายถึง การนำวิทยานิพนธ์หลายๆเล่มที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน มาวิเคราะห์อย่างมีระบบและสรุปปัญหาให้เห็นชัดเจน ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ

2.1 การสังเคราะห์เชิงปริมาณ หมายถึง การใช้กระบวนการทางสถิติ ช่วยในการสังเคราะห์งานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือดัชนีเชิงปริมาณ (Quantitative Index) ของผลออกมา ซึ่งการสังเคราะห์นี้ จะใช้วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้าตามแนวคิดของชมิคค์ - ฮันเตอร์ (Schmidt - Hunter)

2.2 การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ หมายถึง การบรรยายรายละเอียด ให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัย โดยสรุปเป็นเนื้อหาสาระประเภทเดียวกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิงสำหรับผู้สนใจและศึกษาโดยการนำไปใช้อ้างอิงในการทำรายงานหรือทำวิทยานิพนธ์
2. เป็นประโยชน์ต่อภาควิชาและคณาธิคในการตรวจสอบเกี่ยวกับงานวิจัยที่ได้ทำมาแล้ว
3. เป็นการเผยแพร่งานวิจัยที่มีคุณภาพที่ได้ทำมาแล้วสำหรับผู้สนใจศึกษา จะได้เลือกอ่านวิทยานิพนธ์ที่ดี ตรงตามความสนใจ ในเรื่องที่ต้องการในแต่ละประเภท
4. เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทย เพราะผลจากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขการสอนภาษาไทย พบว่าครูมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศในเรื่องวิธีสอนและสื่อการสอน ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์ในงานวิจัยครั้งต่อไป ว่าควรจะได้มีการวิจัยในเรื่องวิธีสอนและสื่อการสอนให้มาก
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย สำหรับผู้เกี่ยวข้องในด้านหลักสูตรและหนังสือเรียน จะได้ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย ตรงตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่วนตัวครูสามารถนำผลจากการสังเคราะห์เกี่ยวกับวิธีสอน สื่อการสอนและข้อคำนึงในความแตกต่างระหว่างเพศ ไปใช้ในการเรียนการสอน อันจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย